



Samenvatting: Het potentieel voor hernieuwbare energiegemeenschappen in de provincies Limburg en West-Vlaanderen

Datum: 19.10.2021

Versie: I



This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.

www.com-res.eu

Het potentieel voor hernieuwbare energiegemeenschappen in de provincies Limburg en West-Vlaanderen

De Europese richtlijn inzake hernieuwbare energie (RED) is een belangrijke stimulans geweest voor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor de opwekking van elektriciteit in Europa. Er zijn echter verschillende landen en regio's binnen de EU waar het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor elektriciteit tot nu toe relatief laag is geweest. De huidige technologische innovatie biedt mogelijkheden voor gedecentraliseerde productie van hernieuwbare energie en energieopslag die de opkomst van nieuwe collectieve vormen van gemeenschapsenergie mogelijk maken. Het pakket "Schone energie voor alle Europeanen" stelt de consument centraal in het energiebeleid van de EU. De herziening van de richtlijn inzake hernieuwbare energie (RED II) bevat nieuwe bepalingen voor hernieuwbare energiegemeenschappen en gemeenschapsenergie die het mogelijk maken voor burgers om deel te nemen aan de energiemarkt. De nationale en regionale beleidskaders en steunmechanismen moeten in overeenstemming worden gebracht met RED II.

De lidstaten moeten de definities, rechten en plichten van hernieuwbare energiegemeenschappen (of REC's) overeenkomstig RED II omzetten en een kader creëren om hun ontwikkeling te bevorderen en te vergemakkelijken" (zie artikel 22, lid 4, van RED II). Bovendien vereist RED II dat de lidstaten "een beoordeling maken van de bestaande belemmeringen en het ontwikkelingspotentieel" van REC's (artikel 22, lid 3). Het Europese onderzoeksproject COME RES heeft als doel om lidstaten te informeren en te ondersteunen bij de uitvoering van deze taak.

Binnen het COME RES project werd een eerste, ruwe inschatting gemaakt van het potentieel voor REC's in de doelregio's in België, Duitsland, Italië, Letland, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal en Spanje. Dit potentieel wordt uitgedrukt als het % van de investeringen in hernieuwbare-energieprojecten in de periode 2020-2030 dat door collectieve burgerinvesteringen zou kunnen worden ingevuld. Voor de beoordeling van het potentieel richten we ons op REC's die bijdragen aan de productie van hernieuwbare energie in de vorm van PV op de grond, PV op daken en windenergie op het vasteland. Bovendien gaan we ervan uit dat de nabijheidsregel in de definitie van een REC inhoudt dat alleen natuurlijke personen, kleine en middelgrote ondernemingen of overheidsinstanties die in de doelregio wonen, kunnen investeren in de productie van hernieuwbare energie in die doelregio. Tot slot richten we ons op initiatieven die de burger centraal stellen.

De inschattingen van het REC-potentieel zijn gebaseerd op een gemeenschappelijke methodologie en houden rekening met de specifieke klimaat-, energie-, technologische en sociaaleconomische omstandigheden van de verschillende doelregio's. Voor elke doelregio start de berekening van het REC-potentieel met een raming van de totale capaciteit aan wind- en/of zonne-energie die in 2030 kan worden geïnstalleerd. Dit potentieel wordt ingeschat op basis van een bottom-up berekening (met parameters zoals beschikbare grondoppervlakte, dakoppervlakte, woningtypes, klimatologische omstandigheden) of op basis van politieke verbintenissen (bv. politieke doelstellingen zoals uitgedrukt in klimaatactieplannen of

regeringsverklaringen). Deze raming geeft ook een idee van de totale investering in hernieuwbare energie die tegen 2030 nodig zal zijn door alle actoren (niet beperkt tot REC's). Vervolgens wordt, op basis van de jaarlijkse investeringsstatistieken van de huishoudens, de bovengrens van de investeringen van de huishoudens in hernieuwbare energie bepaald voor elk van de doelregio's. Deze raming levert een bovengrens op omdat ervan wordt uitgegaan dat elk huishouden in de doelregio dat geld beschikbaar heeft voor investeringen, dit geld ook daadwerkelijk zal investeren in hernieuwbare energie.

Ten slotte wordt een inschatting gemaakt van het sociaaleconomisch investeringspotentieel voor huishoudens op basis van het percentage huishoudens dat potentieel zou kunnen investeren in collectieve hernieuwbare energieprojecten (zoals bv. blijkt uit enquêtes). Door dit investeringspotentieel te verdelen over de verschillende technologieën (PV op het dak, PV op de grond of windenergie) wordt voor de verschillende technologieën een raming gemaakt van het % van de productiecapaciteit dat in 2030 door REC's zou kunnen worden gecontroleerd.

In de doelregio's in België, met name de provincies Limburg en West-Vlaanderen, zijn al verschillende initiatieven door lokale overheden genomen om de eigendom van hernieuwbare energie infrastructuur door de burger te bevorderen. Eind 2013 besliste de Provincie Limburg dat de lokale gemeenschap en de lokale overheden minstens 20% rechtstreeks moeten deelnemen in de eigendoms- en beheersstructuur van grote windturbines. In de provincie West-Vlaanderen streven de gemeenten Torhout en Oostkamp naar een rechtstreekse participatie van 35% (van burgers en lokale overheden) in windprojecten op hun grondgebied via een energiecoöperatie, met een minimum eigendom van ten minste één windturbine. Als wordt gekeken naar het REC-potentieel voor windprojecten, kan een aandeel van 20% van de door burgers gefinancierde investeringen voor beide doelregio's als een haalbare doelstelling worden beschouwd, terwijl een hoger aandeel (in de orde van grootte van 50-100% van de door burgers gefinancierde investeringen) een grote uitdaging zal vormen. Wat PV betreft, streeft het Vlaams Lokaal Energie- en Klimaatpact naar één bijkomend coöperatief/participatief project per 500 inwoners in Vlaanderen tegen 2030 (uitgaande van een gemiddeld PV-project van 18 kWp). Gegeven het investeringspotentieel voor REC PV-projecten kunnen deze ambities als haalbaar worden beschouwd voor beide doelregio's.

Het volledige rapport met de beoordeling van het potentieel voor hernieuwbare energiegemeenschappen in de verschillende doelregio's kan [hier](#) geraadpleegd worden. Voor een beschrijving van de methodologie en resultaten voor de provincies Limburg en West-Vlaanderen verwijzen we graag naar p. 42 – p. 46 van het rapport.

Contact: erika.meynaerts@vito.be

CONTACT

COME RES Project

info@come-res.eu

www.come-res.eu

PARTNERS



This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.